

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Dreptul la un proces echitabil și principiul accesului nediscriminatoriu la actul de justiție

Prof. univ. dr. Mihnea Claudiu Drumea
expert calitate educație juridică
<https://infolex.snsh.ro>

iNFOLex
POCA/491/126354

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Constituției României

ARTICOLUL 21

- (1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.
- (3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.
- (4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

ARTICOLUL 24

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Dreptul la apărare și principiul
accesului nediscriminatoriu la actul
de justiție

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE

**Titlul VI, „Justiția”, în cuprinsul art. 48
„Prezumția de nevinovăție și dreptul la
apărare”:**

(1) Orice persoană acuzată este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea.

(2) Oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Dreptul la apărare- Codul civil

Dreptul la apărare 13

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, [consilier juridic](#), cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept.

(3) Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului. Ele pot să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

(4) Instanța poate dispune înfățișarea în persoană a părților, chiar atunci când acestea sunt reprezentate.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Conceptul de „proces”

-desemnează cadrul formal în care se soluționează diferendul dintre părți.

-procesul civil este activitatea desfășurată de către instanță, părți, organe de executare și alte persoane sau organe care participă la înlăptuirea de către instanțele judecătorești a justiției în pricinile civile, în vederea realizării sau stabilirii drepturilor și intereselor civile deduse judecării și executării silite a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii, conform procedurii prevăzute de lege.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Dreptul la apărare

Părțile au **dreptul de a face apel la toate mijloacele de probă** pentru apărarea drepturilor lor sau pentru a-și demonstra nevinovăția

Posibilitatea oricărei persoane de a beneficia de toate garanțiile oferite de lege pentru dovedirea nevinovăției în cursul unui proces (civil, penal, comercial, administrativ).

Aceste garanții pe care legea trebuie să le ofere oricărei persoane pentru a-și apăra drepturile sau a-și demonstra nevinovăția fac parte din principiile de realizare a justiției: principiul legalității, principiul aflării adevărului, principiul rolului activ al judecătorului în cadrul procesului.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

REPREZENTAREA

1

În procesele penale, dacă părțile nu își permit angajarea unui avocat, statul va asigura reprezentarea din oficiu

2

Dreptul oricărei persoane de a beneficia de un apărător calificat, de un avocat

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

Proiect finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Domeniul de intervenție 4.1.1. Creșterea accesibilității și a transparenței sistemului judiciar
Sub-proiect 4.1.1.1. Creșterea accesibilității și a transparenței sistemului judiciar
Axa de prioritate 4.1.1. Creșterea accesibilității și a transparenței sistemului judiciar
Proiect POCA/491/126354

Avocat

În România, avocatul este persoana licențiată în științe juridice care, ulterior, este admisă în profesie, în baza unui examen organizat de baroul în care intenționează să profeseze. După admiterea în profesie, avocatul poartă titlul profesional de avocat stagiar, urmând a fi înscris pe Tabloul avocaților stagiaari. La înscrierea în barou, avocatul depune un jurământ într-un cadru solemn. După efectuarea stagiului obligatoriu de 2 ani, avocatul stagiar trebuie să susțină un examen de definitivat organizat de barou, în urma căruia avocatul este înscris pe Tabloul avocaților definitivati.

POCA/491/126354

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Reglementarea profesiei de avocat

Legea 51/1995 actualizata 2018 republicată

Deși avocații au o formare juridică generală, complexitatea tot mai mare a aspectelor de drept, generată de evoluția societății, a impus specializarea acestora pe diferite ramuri de drept ([drept comercial](#), [drept civil](#), [drept penal](#), [drept fiscal](#) etc) sau pe categorii de activități:

- [avocați de consultanță](#) care acordă consultații cu caracter juridic;
- [avocați pledanți](#) care asistă / sau reprezintă [persoanele fizice](#) sau [juridice](#) în fața instanțelor judecătorești.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă
Axa Prioritară: Administrare publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: INFOLex (POCA/491/126354)

Avocat din oficiu

Un avocat din oficiu este un avocat desemnat să reprezinte persoanele care nu își permit să își angajeze un apărător.

POCA/491/126354

INFOLex
POCA/491/126354
www.infotex.snsb.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Curatorul special

Art. 58 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) În caz de urgență, dacă persoana fizică lipsită de capacitatea de exercițiu a drepturilor civile nu are reprezentant legal, instanța, la cererea părții interesate, va numi un curator special, care să o reprezinte până la numirea reprezentantului legal, potrivit legii. De asemenea, instanța va numi un curator special în caz de conflict de interese între reprezentantul legal și cel reprezentat sau când o persoană juridică ori o entitate dintre cele prevăzute la art. 56 alin.

(2), chemată să stea în judecată, nu are reprezentant.

(3) Numirea acestor curatori se va face de instanța care judecă procesul, dintre avocații anume desemnați în acest scop de barou pentru fiecare instanță judecătorească. Curatorul special are toate drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul legal.”

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
 Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
 Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Întinderea dreptului la apărare

ÎN TOATE ETAPELE PROCEDURALE:

Inclusiv ,în faza de executare silită

PĂRȚILE

AU DREPTUL

să fie, ASISTATE sau REPREZENTATE

AVOCAT

* PĂRȚILE au dreptul să aleagă dacă vor să fie reprezentate sau nu

iFOLex
 POCA/491/126354
 www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Instrument de Finanțare: INFOLex (POCA/491/126354)

Conținutul dreptului la apărare

**Dreptul părții la
apărare în
cadrul
procesului civil**

in sala de sedință,

respectarea condițiilor

i N F O L e x
/491/126354

- să aibă acces la conținutul dosarului,
- să consulte dosarul în cadrul arhivei sale,
- să propună probe,
- să își faca apărări,
- să își prezinte susținerile în scris și oral,
- să exercite căile legale de atac, cu
prevazute de lege.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

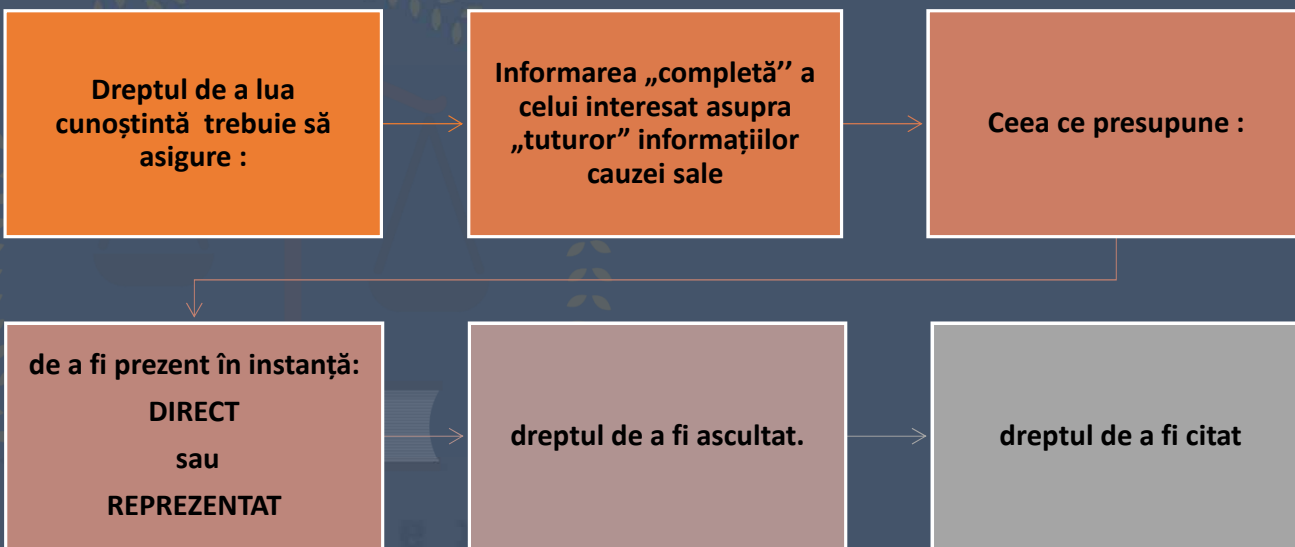
www.poca.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
 Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
 Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Dreptul de a lua la cunoștință

POCA/491/126354

iNFOLex
 POCA/491/126354
 www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

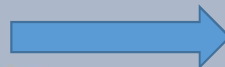
UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Dreptul de a face propriile observații

Dreptul părții

este acela de a-si face propriile observații (pe care le consideră pertinente în cauză)

corelativa cu

Obligația INSTANȚEI de a o asculta.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infotex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

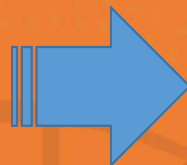
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

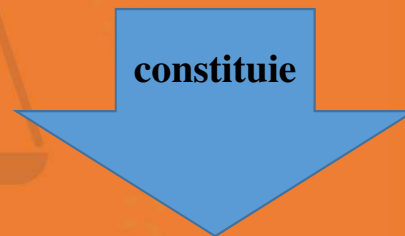
Dreptul părții de a fi „ascultat”

Dreptul părții de a fi „ascultată”

„dezbate”

constituie

concluziile în fondul litigiului formulate de părți, în cadrul carora ele vor putea face și aprecieri proprii cu privire la modul în care s-a respectat dreptul de a fi „ascultate”.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Accesul liber la justiție

- Accesul liber la justiție constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem judiciar democratic fiind consacrat într-un număr important de documente internaționale, astfel că el are semnificații deosebite și pentru dreptul procesual, dar și pentru dreptul constituțional.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

art. 6, pct.1 Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului (C.E.D.O.)

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oriărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice, ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa; b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer; d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolox.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Art. 21 alin. (1) din Constituția României, conform căroră orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, nicio lege neputând îngreuna exercitarea acestui drept, potrivit alin. (2) al aceluiași articol.

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege

Accesul la justiție este liber

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Art. 6 Noul Cod de Procedură Civilă

Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil

Principiile fundamentale ale procesului civil

• Art. 6

Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil

(1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoră să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecății.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Art. 8 – Cod procedură Penală

- **Art. 8: Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal**

Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor partilor și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iNFOLex (POCA/491/126354)

Acces la justitie

Dreptul de acces la justiție impune obligații în sarcina legiuitorului și executivului.

Statul este ținut să acorde oricărei persoane toate facilitățile rezonabile de drept și de fapt, pentru a accede la instanță, într-un cuvânt, efectivitatea dreptului de acces.

iNFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

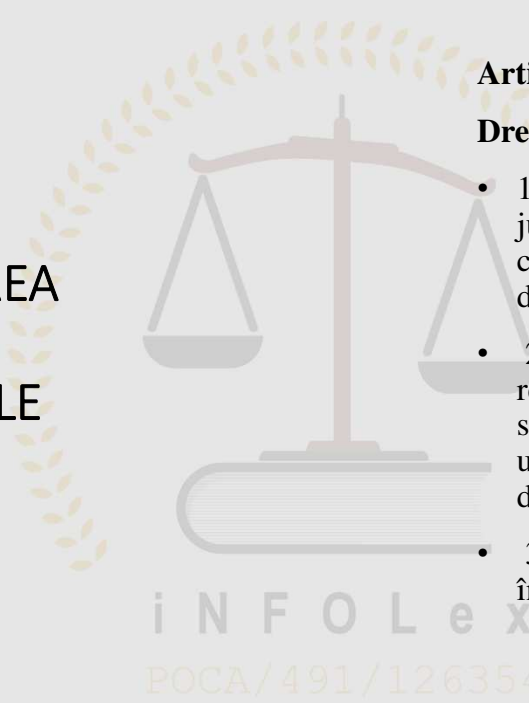
Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

CONVENȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE

Articolul 4

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

- 1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.
- 2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată
- 3. Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din Convenție.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Denumirea Proiectului: iFOLex (POCA/491/126354)

Principiul dreptului la un proces și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil

REZONABIL

- de a se asigura respectarea unor principii fundamentale precum
 - ▶ **Contradictorialitatea**
 - ▶ **Dreptul la apărare**
 - ▶ **Egalitatea**
- soluționarea cauzelor să aibă loc într-un **termen rezonabil** trebuie apreciată de la caz la caz, în funcție de
 - ▶ durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului,
 - ▶ dificultatea dezbaterilor,
 - ▶ încărcarea rolului instanței,
 - ▶ exercitarea căilor de atac etc.,
 astfel încât până la soluționarea finală a cererii aceasta să nu ajungă lipsită de interes. În calculul termenului rezonabil trebuie să se țină seama și de durata soluționării excepției de neconstituționalitate.

iFOLex
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro

